

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องกรด-เบส รายวิชาเคมี 3 รหัสวิชา ว 32222
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5

ชุดที่ 1

สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

นางแก้วใจ เหล่าไพโรจน์จาริ

ครูชำนาญการ

โรงเรียนสามัคคีวิทยาคม จังหวัดเชียงราย
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36

คำนำ

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส รายวิชาเคมี 3 รหัสวิชา ว32222 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องกรด-เบส จัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งนวัตกรรมที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นนวัตกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น สามารถพัฒนาตนเองได้ และรู้จักการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งถือว่าเป็นไปตามแนวทางการจัดการศึกษาของชาติที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และสนองต่อพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งด้านความรู้ กระบวนการคิด กระบวนการสืบเสาะหาความรู้ การแก้ปัญหา ความสามารถในการสื่อสาร การตัดสินใจ การนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ตลอดจนมีจิตวิทยาศาสตร์ คุณธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส จัดทำขึ้นครอบคลุมผลการเรียนรู้และสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ซึ่งประกอบด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

ชุดที่ 2 เรื่อง ทฤษฎีกรด-เบส

ชุดที่ 3 เรื่อง การแตกตัวของกรดและเบส

ชุดที่ 4 เรื่อง การแตกตัวของน้ำ

ชุดที่ 5 เรื่อง ค่า pH ของสารละลาย

ชุดที่ 6 เรื่อง กรด-เบส กับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้เป็นชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์ ใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน 3 ชั่วโมง

ผู้จัดทำหวังเป็นอย่างยิ่งว่าชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส เล่มนี้จะช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจเกี่ยวกับสมบัติบางประการของกรดและเบสมากยิ่งขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนต่อไป

แก้วใจ เหล่าไพโรจน์จาริ

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรม	ค
คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครูผู้สอน	ง
บทบาทครูผู้สอน	จ
รายการวัสดุ อุปกรณ์	ฉ
มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้	ช
แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์	1
บัตรเนื้อหาที่ 1 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์	4
บัตรกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส	8
บัตรกิจกรรมที่ 2 สมบัติบางประการของสารละลาย	10
บัตรเสริมทักษะที่ 1 เรื่องการจำแนกสารละลาย โดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์	15
บัตรเสริมทักษะที่ 2 เรื่องการแตกตัวของสารอิเล็กโทรไลต์	16
บัตรเสริมทักษะที่ 3 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์	17
เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส	19
เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 2 สมบัติบางประการของสารละลาย	21
เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 1 เรื่องการจำแนกสารละลาย โดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์	26
เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 2 เรื่องการแตกตัวของสารอิเล็กโทรไลต์	27
เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 3 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์	28
แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์	30
เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์	33
เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์	35
บรรณานุกรม	37

คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรม

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส รายวิชาเคมี 3 รหัสวิชา ว 32222 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องกรด-เบส ประกอบด้วยชุดกิจกรรม จำนวน 6 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

ชุดที่ 2 เรื่อง ทฤษฎีกรด-เบส

ชุดที่ 3 เรื่อง การแตกตัวของกรดและเบส

ชุดที่ 4 เรื่อง การแตกตัวของน้ำ

ชุดที่ 5 เรื่อง ค่า pH ของสารละลาย

ชุดที่ 6 เรื่อง กรด-เบส กับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น จังหวัดเชียงราย

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส รายวิชาเคมี 3 รหัสวิชา ว 32222 สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 เรื่องกรด-เบส จำนวน 1 แผนการจัดการเรียนรู้ใช้เวลา 3 ชั่วโมง

3. ส่วนประกอบของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ชุดนี้ ประกอบด้วย

3.1 คำชี้แจงเกี่ยวกับชุดกิจกรรม

3.2 คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครูผู้สอน

3.3 บทบาทของครูผู้สอน

3.4 มาตรฐานการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้

3.5 แบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test)

3.6 บัตรเนื้อหา

3.7 บัตรกิจกรรม

3.8 บัตรเสริมทักษะ

3.9 เฉลยบัตรกิจกรรม

3.10 เฉลยบัตรเสริมทักษะ

3.11 แบบทดสอบหลังเรียน (Post-test)

3.12 เฉลยแบบทดสอบก่อน-หลังเรียน

3.13 สื่อการเรียนรู้ power point เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

3.14 บรรณานุกรม

4. ผู้ใช้ชุดกิจกรรมนี้ควรศึกษาคำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมก่อนใช้

คำแนะนำการใช้ชุดกิจกรรม สำหรับครูผู้สอน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ และฝึกทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ เพื่อช่วยให้การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้และมีประสิทธิภาพ ครูผู้สอน ควรดำเนินการดังนี้

1. ขั้นเตรียมการสอน

1.1 ศึกษาคำชี้แจงในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ให้เข้าใจก่อนอย่างละเอียดรอบคอบ

1.2 ศึกษาสาระสำคัญ ผลการเรียนรู้และจุดประสงค์การเรียนรู้ที่จะสอนและขั้นตอนต่างๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ให้เข้าใจชัดเจน

1.3 ตรวจสอบอุปกรณ์ต่างๆในชุดกิจกรรมว่ามีครบตามที่ระบุไว้หรือไม่ อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้หรือไม่

1.4 จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จะใช้ให้เป็นไปตามลำดับการใช้ก่อนหลัง

2. ขั้นสอน

ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการเรียนการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) ดังนี้

ขั้นสร้างความสนใจ เป็นการนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจซึ่งอาจเกิดขึ้นเองจากความสงสัย ความสนใจของนักเรียนเองหรือจากการอภิปรายกลุ่ม

ขั้นสำรวจและค้นหา เมื่อทำความเข้าใจในประเด็นหรือคำถามที่สนใจจะศึกษาแล้ววางแผน กำหนดแนวทางการสำรวจ ตรวจสอบตั้งสมมติฐาน กำหนดแนวทางเลือกที่เป็นไปได้ ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป เมื่อได้ข้อมูลอย่างเพียงพอจากการสำรวจตรวจสอบแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้อธิบาย แปรผล สรุปผล

ขั้นขยายความรู้ เป็นการนำความรู้ที่สร้างขึ้นไปเชื่อมโยงกับความรู้เดิมหรือแนวคิดที่ได้ค้นคว้าเพิ่มเติม ซึ่งจะช่วยให้เชื่อมโยงกับเรื่องต่างๆและทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้นจากนั้นจึงนำไปสู่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องอื่นๆหรือใช้ในชีวิตประจำวัน

ขั้นประเมิน เป็นการประเมินการเรียนรู้ด้วยกระบวนการต่างๆว่านักเรียนมีความรู้ะไรบ้างอย่างไร และมากน้อยเพียงใด

ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรม ครูคอยให้ความช่วยเหลือ แนะนำ กระตุ้นให้นักเรียนทำกิจกรรมอย่างกระตือรือร้นและตอบข้อสงสัยต่างๆ พร้อมทั้งสังเกตและประเมินพฤติกรรมด้านทักษะ/กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่นักเรียนแสดงออกด้วย รวมทั้งประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้แบบทดสอบหลังเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้กรด-เบสแต่ละชุด

3. ขั้นหลังสอน เมื่อสิ้นสุดการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้ ครูให้นักเรียนร่วมตรวจสอบและเก็บอุปกรณ์ให้เรียบร้อยเพื่อสะดวกในการใช้ครั้งต่อไป

บทบาทครูผู้สอน

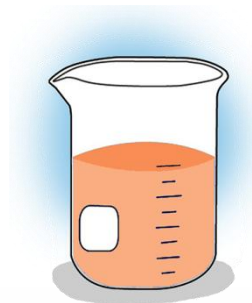
1. ศึกษาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์ ให้เข้าใจก่อนที่จะนำไปใช้
2. ตรวจสอบชุดกิจกรรมและเตรียมอุปกรณ์การเรียนรู้ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยสมบูรณ์ครบถ้วน
3. ครูอธิบายวิธีการใช้ชุดกิจกรรมและแจ้งผลการเรียนรู้ และจุดประสงค์การเรียนรู้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
4. ครูดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้
5. ครูกำหนดบทบาทของนักเรียนและกำกับติดตามการฝึกปฏิบัติกิจกรรมเน้นให้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมกลุ่มโดยให้คำปรึกษาและแนะนำนักเรียนอย่างใกล้ชิด
6. ครูประเมินผลการจัดการเรียนรู้โดยประเมินด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการและคุณลักษณะอันพึงประสงค์โดยใช้แบบทดสอบ การทำแบบฝึกหัด การสังเกตพฤติกรรมที่แสดงถึงทักษะ/กระบวนการกลุ่ม และพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน

รายการวัสดุ อุปกรณ์

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์ เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมกลุ่ม ฝึกการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณและส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มากขึ้น รายการวัสดุ อุปกรณ์ และเอกสารที่ใช้ในชุดกิจกรรมการเรียนรู้นี้ประกอบด้วย

- 1) แบบทดสอบก่อนเรียน เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
- 2) ชุดเกมวิทยาศาสตร์ชื่อเกมหกเหลี่ยมความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส
- 3) บัตรเนื้อหาที่ 1 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
- 4) บัตรกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส
- 5) บัตรกิจกรรมที่ 2 สมบัติบางประการของสารละลาย
- 6) บัตรเสริมทักษะที่ 1 เรื่องการจำแนกสารละลาย โดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์
- 7) บัตรเสริมทักษะที่ 2 เรื่องการแตกตัวของสารอิเล็กโทรไลต์
- 8) บัตรเสริมทักษะที่ 3 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
- 9) สื่อการเรียนรู้ power point เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
- 10) เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส
- 11) เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 2 สมบัติบางประการของสารละลาย
- 12) เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 1 เรื่องการจำแนกสารละลาย โดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์
- 13) เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 2 เรื่องการแตกตัวของสารอิเล็กโทรไลต์
- 14) เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 3 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
- 15) แบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
- 16) เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส

ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

ผลการเรียนรู้

ข้อที่ 1. ทดลอง อธิบาย และอภิปรายเกี่ยวกับสมบัติของกรดและเบส จำแนกประเภทของสารละลายอิเล็กโทรไลต์ และสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์

สาระการเรียนรู้

1. สมบัติของกรด-เบสและการนำไฟฟ้าของสารละลาย
2. ความหมายและประเภทของสารละลายอิเล็กโทรไลต์

สาระสำคัญ

สารอิเล็กโทรไลต์คือสารที่ละลายในน้ำแล้วแตกตัวเป็นไอออนและนำไฟฟ้าได้ ส่วนสารที่ไม่แตกตัวเป็นไอออนและไม่นำไฟฟ้าจัดเป็นสารนอนอิเล็กโทรไลต์ สารละลายอิเล็กโทรไลต์แบ่งเป็น 2 ประเภทได้แก่สารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่คือสารละลายที่นำไฟฟ้าได้ดี มีการแตกตัวเป็นไอออนเป็นจำนวนมาก พบในสารที่มีสมบัติเป็นกรดแก่, เบสแก่และเกลือที่ละลายน้ำได้ดี สารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อนคือสารละลายที่นำไฟฟ้าได้น้อย มีการแตกตัวเป็นไอออนจำนวนเล็กน้อย พบในสารที่มีสมบัติเป็นกรดอ่อน, เบสอ่อนและเกลือที่ละลายน้ำเล็กน้อย ส่วนสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์พบในสารที่มีสมบัติเป็นกลางบางชนิดเท่านั้น

สมรรถนะผู้เรียน/คุณลักษณะอันพึงประสงค์

- คุณภาพผู้เรียนด้านสมรรถนะของผู้เรียนโดยยึดตามกรอบหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ดังนี้
  1. ความสามารถในการสื่อสาร
  2. ความสามารถในการคิด
    - คิดวิเคราะห์
    - คิดสังเคราะห์
  3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
- คุณลักษณะอันพึงประสงค์
  - ใฝ่เรียนรู้

จุดประสงค์การเรียนรู้

เมื่อเรียนจบแล้ว นักเรียนสามารถ

1. ด้านความรู้ (Knowledge ; K)

1) จำแนกประเภทสารละลาย โดยใช้สมบัติการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสและการนำไฟฟ้าของสารละลายเป็นเกณฑ์ได้

2) อธิบายและจำแนกประเภทของสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่, อิเล็กโทรไลต์อ่อนหรือนอนอิเล็กโทรไลต์

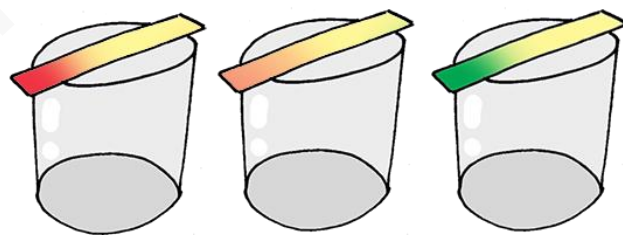
2. ด้านทักษะกระบวนการ (Process ; P)

1) การสืบเสาะหาความรู้

2) ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

3. ด้านคุณลักษณะอันพึงประสงค์ (Attitude ; A)

จิตวิทยาศาสตร์ เช่น ความสนใจใฝ่รู้ , ความรับผิดชอบ ความมุ่งมั่น อดทนและเพียรพยายาม , ความมีเหตุผล , ความมีระเบียบและรอบคอบ , ความซื่อสัตย์ , ความใจกว้าง ร่วมแสดงความคิดเห็นและรับฟังความคิดของผู้อื่น

แบบทดสอบก่อนเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยมีทั้งหมด 10 ข้อ 10 คะแนน

2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)

ลงในกระดาษคำตอบ

1. พิจารณาสمบัติการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส สารละลายในข้อใดจัดเป็นประเภทเดียวกันทั้งหมด

- ก. H_2CO_3 , HCOOH , NH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- ข. Na_2CO_3 , NH_3 , NaOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- ค. LiOH , NaCl , HCOOH , KOH
- ง. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, $\text{C}_6\text{H}_{10}\text{O}_8$, CH_3COOH

2. ข้อใดเป็นสมการแสดงการละลายของสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์

- ก. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{s}) \longrightarrow \text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{aq})$
- ข. $\text{KNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{K}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ค. $\text{HNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{H}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ง. $\text{NH}_3(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l}) \rightleftharpoons \text{NH}_4^+(\text{aq}) + \text{OH}^-(\text{aq})$

3. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของสารอิเล็กโทรไลต์ได้ถูกต้อง

- ก. สารที่ละลายน้ำได้
- ข. สารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวเป็นไอออน
- ค. สารที่ละลายน้ำแล้วให้อิเล็กตรอนแก่สารอื่น
- ง. สารที่ละลายน้ำแล้วรับอิเล็กตรอนจากสารอื่น

4. ข้อใดกล่าวถึงสมบัติของน้ำส้มสายชูได้ไม่ถูกต้อง

- ก. นำไฟฟ้าได้เล็กน้อย
- ข. ไม่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีแดง
- ค. จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน
- ง. ทำปฏิกิริยากับโลหะสังกะสีได้แก๊ส CO_2

5. ข้อใดเป็นสารนอนอิเล็กโทรไลต์

- ก. น้ำเกลือ
- ข. น้ำมะนาว
- ค. น้ำเชื่อม
- ง. น้ำส้มสายชู

กระดาษคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที

ชื่อ-สกุล ..... เลขที่ ..... กลุ่มที่ ..... ห้อง.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
คะแนน				

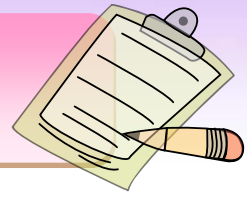
คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
10	
	( ) ผ่าน ( ) ไม่ผ่าน

บัตรเนื้อหาที่ 1

เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

1. ความหมายของสารละลาย (Solution)

สารละลายคือสารเนื้อเดียวที่ประกอบด้วยตัวละลาย (Solute) และตัวทำละลาย (Solvent) ตัวอย่างเช่น

สารละลาย	ตัวทำละลาย	ตัวละลาย
น้ำเกลือ	น้ำ	เกลือแกง
น้ำโซดา	น้ำ	แก๊สคาร์บอนไดออกไซด์
ทองเหลือง	ทองแดง	สังกะสี
แก๊สหุงต้ม	โพรเพน	บิวเทน

2. สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

2.1 สารละลายอิเล็กโทรไลต์ (Electrolyte)

คือ สารละลายที่เกิดจากสารที่ละลายน้ำแล้วให้สารละลายที่นำไฟฟ้าได้ หรือยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่านได้ ซึ่งเมื่อละลายน้ำแล้วจะแตกตัวเป็นไอออนบวกและไอออนลบ จำนวนไอออนมากหรือน้อยแล้วแต่ชนิดของสารอิเล็กโทรไลต์ สารละลายอิเล็กโทรไลต์นี้อาจเป็นสารละลายกรด เบส หรือเกลือก็ได้

สารละลายอิเล็กโทรไลต์ แบ่งตามปริมาณสารอิเล็กโทรไลต์ได้ 2 ประเภท ได้แก่สารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ (Strong electrolyte) และสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน (Weak electrolyte) นะจ๊ะ

2.1.1 สารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ (Strong electrolyte) คือสารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวได้ดี เกิดไอออนบวกและไอออนลบปริมาณมาก เนื่องจากเป็นปฏิกิริยาที่สมบูรณ์ ไม่เกิดปฏิกิริยาย้อนกลับ จึงนำไฟฟ้าได้ดี พบในสารละลายที่มีสมบัติเป็นกรดแก่และเบสแก่ เช่น สารละลาย HNO_3 , NaOH และสารละลายที่มีสมบัติเป็นกลางบางชนิดที่ละลายน้ำได้ดี เช่น KNO_3 , NaCl

กรดแก่ มี 6 ชนิด ได้แก่

HCl (ไฮโดรคลอริก)	HBr (ไฮโดรโบรมิก)	HI (ไฮโดรไอโอดิก)
HNO_3 (ไนตริก)	HClO_4 (เปอร์คลอริก)	H_2SO_4 (ซัลฟิวริก)

เบสแก่ มี 8 ชนิด ได้แก่

LiOH (ลิเทียมไฮดรอกไซด์)	NaOH (โซเดียมไฮดรอกไซด์)
KOH (โพแทสเซียมไฮดรอกไซด์)	RbOH (รูบิเดียมไฮดรอกไซด์)
CsOH (ซีเซียมไฮดรอกไซด์)	Ca(OH)_2 (แคลเซียมไฮดรอกไซด์)
Sr(OH)_2 (สตรอนเชียมไฮดรอกไซด์)	Ba(OH)_2 (แบเรียมไฮดรอกไซด์)

ตัวอย่างสมการการละลายในน้ำของสารอิเล็กโทรไลต์แก่

กรดแก่	$\text{HNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{H}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
เบสแก่	$\text{NaOH}(\text{aq}) \longrightarrow \text{Na}^+(\text{aq}) + \text{OH}^-(\text{aq})$
เกลือที่ละลายน้ำได้ดี	$\text{KNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{K}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$

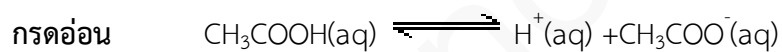
จะเห็นว่า สารตั้งต้นแตกตัวหมด 100%
ไม่เหลือโมเลกุลของสารตั้งต้น
จึงมีปริมาณไอออนจำนวนมาก

2.1.2 สารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน (Weak electrolyte) คือสารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวได้น้อย ให้ไอออนเพียงบางส่วน เนื่องจากเป็นปฏิกิริยาที่เกิดไม่สมบูรณ์ เป็นปฏิกิริยาที่ผันกลับได้ ทำให้มีโมเลกุลของสารตั้งต้นรวมอยู่ด้วยในสารละลายเป็นสาเหตุให้น้ำไฟฟ้าได้น้อยกว่าสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ พบในสารละลายที่มีสมบัติเป็นกรดอ่อนและเบสอ่อน หรือเกลือที่ละลายน้ำได้เล็กน้อย เช่น สารละลาย CH_3COOH , NH_3 , AgCl

ตัวอย่างสมการการละลายในน้ำของสารอิเล็กโทรไลต์อ่อน

จากสมการการละลายของสารอิเล็กโทรไลต์อ่อน
จะเห็นว่า สารตั้งต้นแตกตัวไม่หมด 100%
เนื่องจากเป็นปฏิกิริยาที่ผันกลับได้ และมีการเกิด
ภาวะสมดุล ในระบบจึงมีสารตั้งต้นรวมอยู่ด้วย

2.2 สารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์ (Non Electrolyte)

สารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์ (Non Electrolyte) คือสารละลายที่เกิดจากสารที่ละลายน้ำแล้วให้สารละลายที่ไม่นำไฟฟ้าหรือไม่ยอมให้กระแสไฟฟ้าไหลผ่าน เนื่องจากสารเหล่านี้ไม่แตกตัวเป็นไอออน แต่จะอยู่ในลักษณะเกิดแรงดึงดูดระหว่างโมเลกุลของสารกับโมเลกุลของน้ำ

ตัวอย่างสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์ ได้แก่ สารประกอบโคเวเลนต์ที่มีขั้วต่างๆ เช่น น้ำเชื่อม

$$\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{s}) \longrightarrow \text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{aq})$$

เมื่อไม่มีการแตกตัวเป็นไอออนจึงเป็นเหตุให้ไม่นำไฟฟ้า

เหตุที่สารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์ ละลายน้ำแต่ไม่มีการแตกตัวเป็นไอออนเพราะเป็นสารประเภทโมเลกุลมีขั้ว ไม่ใช่ผลึกไอออนิก จึงไม่เกิดการแตกตัวเป็นไอออน

ภาพการละลายน้ำของสารอิเล็กโทรไลต์และสารนอนอิเล็กโทรไลต์

Dissolved ions (NaCl)

Electrolyte solution

Dissolved molecules (sugar)

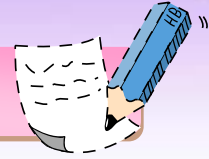
Nonelectrolyte solution

ชื่อภาพ: สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

<http://202.143.132.2/e-learning/digital/science04/114/2/Webthaigood/pic/electrolyte.jpg>

บัตรกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส

รายการวัสดุ/อุปกรณ์

ชุดเกมหกเหลี่ยม เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส 1 ชุด/กลุ่ม

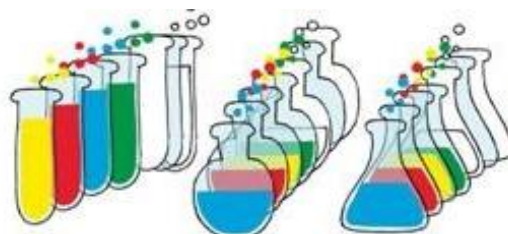
คำชี้แจง

ให้นักเรียนรับชุดเกมหกเหลี่ยมเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส กลุ่มละ 1 ชุด ประกอบด้วยแผ่นเกมหกเหลี่ยม 7 ชิ้น แต่ละชิ้นจะมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบสอยู่ในแต่ละด้าน ศึกษาวิธีการเล่นให้เข้าใจ กำหนดเวลาในการเล่นเกม 5 นาที เมื่อหมดเวลากลุ่มที่สามารถทำได้ถูกต้อง หรือใช้เวลาน้อยที่สุดจะเป็นกลุ่มที่ชนะ นักเรียนแต่ละคนก็จะได้คะแนนเท่ากับคะแนนของกลุ่ม

เกมหกเหลี่ยม เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส

วิธีการเล่น

1. นักเรียนรับชุดเกมกลุ่มละ 1 ชุด ซึ่งแต่ละชุดจะมีเกม 7 ชิ้น
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันจัดวางแผ่นเกมแต่ละแผ่นให้ต่อกัน โดยให้นำแผ่นแรกคือ แผ่นที่มีสีตรงกลางแผ่นต่างจากแผ่นอื่นๆมาวางไว้กลางโต๊ะเป็นแผ่นเริ่มต้น
3. จากนั้นนำแผ่นที่เหลือมาวางรอบแผ่นเริ่มต้น โดยด้านที่จะนำมาต่อกันหรือด้านที่จะประกบกันจะต้องมีความสัมพันธ์และมีสีที่เหมือนกัน จนแผ่นเกมทั้ง 6 แผ่น วนรอบแผ่นแรกและถูกต้อง
4. กำหนดเวลาในการเล่นเกม 5 นาที เมื่อหมดเวลากลุ่มที่สามารถทำได้ถูกต้อง หรือใช้เวลาน้อยที่สุดจะเป็นกลุ่มที่ชนะ นักเรียนแต่ละคนก็จะได้คะแนนเท่ากับคะแนนของกลุ่ม
5. เมื่อหมดเวลาให้หัวหน้ากลุ่มรับบัตรเฉลยกิจกรรมเกมหกเหลี่ยมแล้วสลับกันตรวจสอบความถูกต้องของกลุ่มใกล้เคียง หากวางไม่ถูกแจ้งให้กลุ่มนั้นๆแก้ไข

ชุดเกมหกเหลี่ยม

เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส

บัตรกิจกรรมที่ 2 สมบัติบางประการของสารละลาย

แนวปฏิบัติ

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาวิธีการทดลองเรื่อง สมบัติบางประการของสารละลาย
2. ตัวแทนกลุ่มละ 2 คน รับอุปกรณ์การทดลอง
3. ปฏิบัติการทดลอง ตามวิธีการทดลองที่ร่วมกันศึกษา
4. บันทึกผลการทดลองลงในแบบบันทึกหลังการทดลองพร้อมทั้งตอบคำถามท้ายการทดลอง

ให้ถูกต้อง

อุปกรณ์และสารเคมี

ที่	รายการ	จำนวน/กลุ่ม
1	สารละลาย HCl , NH ₃ , NaCl , CH ₃ COOH , KNO ₃ , NaOH , KOH , CH ₃ COONa , NH ₄ Cl , C ₂ H ₅ OH , C ₁₂ H ₂₂ O ₁₁	ชนิดละ 4 cm ³
2	กระดาษลิตมัสสีน้ำเงิน และสีแดง	ชนิดละ 11 ชิ้น
3	น้ำกลั่น	20 cm ³
4	หลอดทดลองขนาดเล็ก	11 หลอด
5	เครื่องตรวจวัดการนำไฟฟ้า	1 ชุด
6	กระบอกตวงขนาด 10 cm ³	1 ใบ
7	ที่ตั้งหลอดทดลอง	1 อัน
8	กระจกนาฬิกาหรือแผ่นกระจก	1 แผ่น
9	แท่งแก้วคนสาร	1 อัน

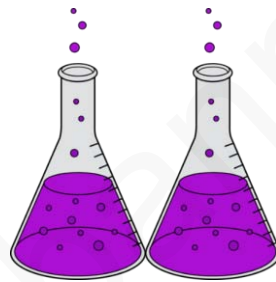
วิธีการทดลอง

1. ใส่สารละลาย HCl , NH₃ , NaCl , CH₃COOH , KNO₃ , NaOH , KOH , CH₃COONa , NH₄Cl , C₂H₅OH , C₁₂H₂₂O₁₁ ที่มีความเข้มข้น 1 mol/dm³ ปริมาตร 4 cm³ ลงในหลอดทดลองขนาดเล็กหลอดละชนิด
2. ทดสอบการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสทั้งสีแดงและสีน้ำเงิน ของสารละลายข้อที่ 1
3. ทดสอบการนำไฟฟ้าของสารละลายแต่ละชนิด โดยจุ่มลวดตัวนำของเครื่องตรวจวัดการนำไฟฟ้าให้ลึกเท่าๆกัน สังเกตความสว่างของหลอดไฟ

ข้อเสนอแนะ

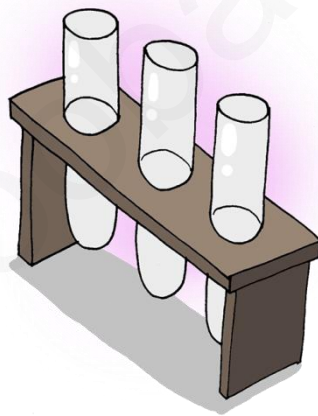
1. หลอดทดลองที่ใช้ใส่สารละลายต้องสะอาดและควรมีขนาดเท่ากันทุกหลอด
2. การทดสอบด้วยกระดาษลิตมัส ให้ใช้แท่งแก้วจุ่มสารละลายแล้วนำมาแตะกับกระดาษลิตมัสทั้งสองสี และก่อนนำแท่งแก้วไปจุ่มสารละลายหลอดต่อไป ต้องล้างและเช็ดให้แห้งทุกครั้ง
3. การทดสอบการนำไฟฟ้าของสารละลาย ให้จุ่มลวดตัวนำลงในสารละลายให้ลึกเท่าๆกัน และก่อนนำไปทดสอบกับสารอื่นให้ล้างสะอาดและเช็ดให้แห้งทุกครั้ง

สรุปผลการทดลอง

คำถามท้ายการทดลอง (8 คะแนน)

1. จากบัตรกิจกรรมที่ 2 เรื่องสมบัติบางประการของสารละลาย เมื่อใช้การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสเป็นเกณฑ์ในการจำแนกสารละลายได้กี่ประเภท แต่ละประเภทประกอบด้วยสารละลายใดบ้าง (3 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

2. เมื่อใช้สมบัติการนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์ในการจำแนกสารละลายแบ่งได้กี่ประเภท แต่ละประเภทประกอบด้วยสารละลายใดบ้าง (2 คะแนน)

.....

.....

.....

.....

.....

3. สารละลายที่มีสมบัติเป็นกรดและเบสทุกชนิด จัดเป็นสารละลาย ..... (1 คะแนน)

4. สารละลายที่มีสมบัติเป็น ..... มีทั้งนำไฟฟ้าและไม่นำไฟฟ้า (1 คะแนน)

5. สารละลายที่มีสมบัติเป็นกลางและนำไฟฟ้าได้ จัดเป็นสารละลาย ..... (1 คะแนน)

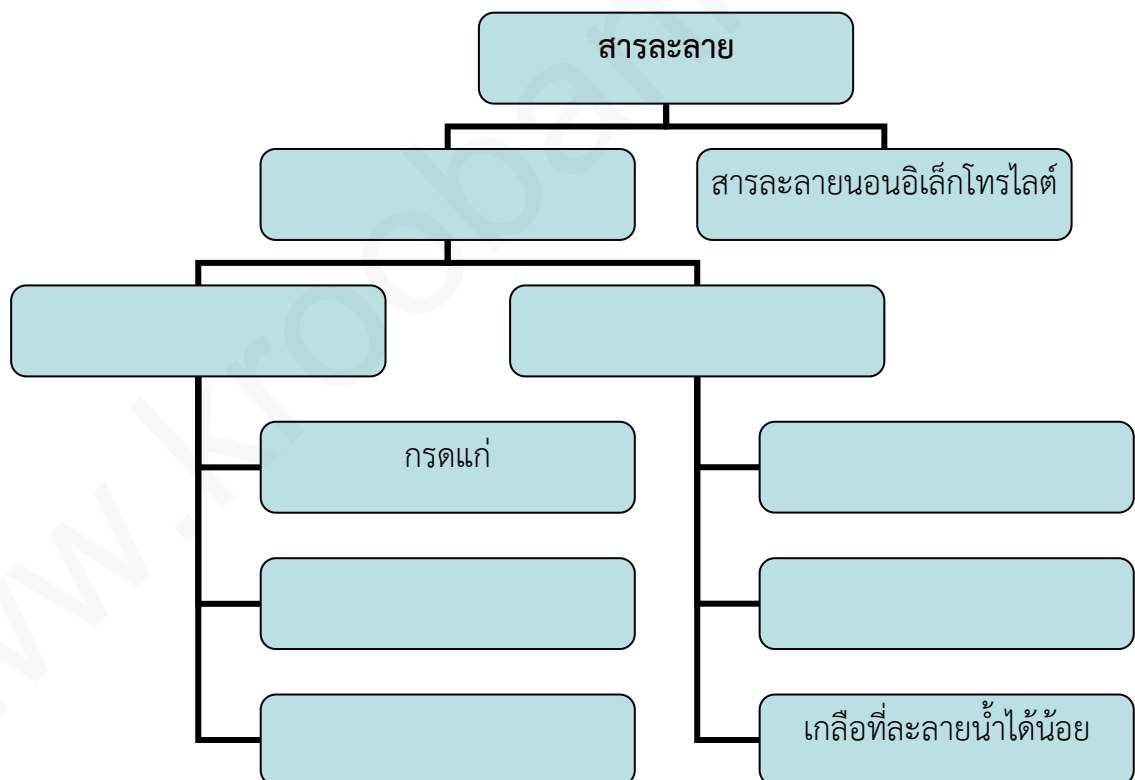
บัตรเสริมทักษะที่ 1 การจำแนกสารละลายโดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์

คำชี้แจง

1. นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหาที่ 1 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้โดยเขียนแผนผังความคิดหลัก (Concept Map) ลงในบัตรกิจกรรมที่ 1 การจำแนกสารละลายโดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์ให้สมบูรณ์
3. เกณฑ์การให้คะแนน เขียนความสัมพันธ์ถูกต้องตำแหน่งละ 1 คะแนน คะแนนรวม 7 คะแนน

ประเภทของสารละลาย แบ่งตามสมบัติการนำไฟฟ้าได้ดังนี้

บัตรเสริมทักษะที่ 2 การแตกตัวของสารอิเล็กโทรไลต์

คำชี้แจง : จงตอบคำถามต่อไปนี้ให้ถูกต้อง (คะแนนรวม 7 คะแนน)

1. จงเขียนสมการแสดงการแตกตัวเป็นไอออนในการละลายน้ำของสารต่อไปนี้ (5 คะแนน)

1.1 Li_2SO_4 ..... (อิเล็กโทรไลต์แก่)

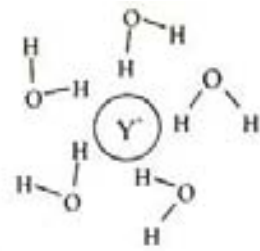
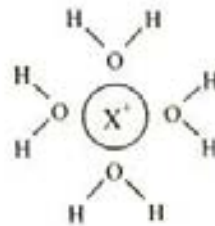
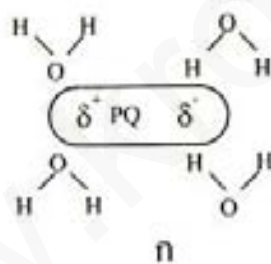
1.2 $\text{Ca}(\text{OH})_2$ ..... (อิเล็กโทรไลต์แก่)

1.3 HCOOH ..... (อิเล็กโทรไลต์อ่อน)

1.4 Na_3PO_4 ..... (อิเล็กโทรไลต์แก่)

1.5 H_2CO_3 ..... (อิเล็กโทรไลต์อ่อน)

2. สาร 2 ชนิดมีสูตร PQ และ XY เมื่อละลายน้ำจะเกิดการเปลี่ยนแปลงดังในรูป ก. และ ข. ตามลำดับ (2 คะแนน)

สารใดน่าจะเป็นสารอิเล็กโทรไลต์ เพราะเหตุใด

.....

.....

บัตรเสริมทักษะที่ 3 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาข้อมูลในตามและเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้อง
(คะแนนรวม 10 คะแนน)

1. เมื่อนำสารละลาย A , B , C , D และ E ซึ่งมีความเข้มข้นเท่ากัน ไปทดสอบการเปลี่ยนสีของกระดาษลิตมัส และความสามารถในการนำไฟฟ้า ได้ข้อมูลดังนี้ (5 คะแนน)

สารละลาย	การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส	ความสว่างของหลอดไฟ
A	ไม่เปลี่ยนสี	สว่างมาก
B	สีแดง $\longrightarrow$ สีนํ้าเงิน	สว่างเล็กน้อย
C	สีนํ้าเงิน $\longrightarrow$ สีแดง	สว่างมาก
D	ไม่เปลี่ยนสี	ไม่สว่าง
E	สีนํ้าเงิน $\longrightarrow$ สีแดง	สว่างเล็กน้อย

- 1.1 สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่คือสารใด .....
- 1.2 สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อนคือสารใด .....
- 1.3 สารละลายที่จัดเป็นสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์คือสารใด .....
- 1.4 สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ที่แสดงสมบัติเป็นกรดคือสารใด
.....
- 1.5 สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ที่แสดงสมบัติเป็นกลางคือสารใด

2. จากข้อมูลในตาราง จงทำนายว่าสาร A B C D และ E คือสารใดต่อไปนี้ โดยให้โยงเส้นจับคู่ให้สัมพันธ์กัน (5 คะแนน)

สาร A

สารละลายแอมโมเนีย (NH_3)

สาร B

น้ำเชื่อม ($\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$)

สาร C

น้ำเกลือ (NaCl)

สาร D

น้ำส้มสายชู (CH_3COOH)

สาร E

กรดเกลือ(HCl)

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส

รายการวัสดุ/อุปกรณ์

ชุดเกมหกเหลี่ยม เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส 1 ชุด/กลุ่ม

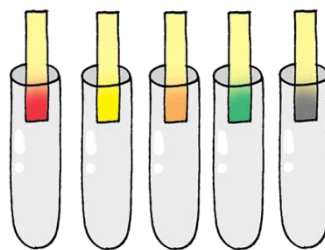
คำชี้แจง

ให้นักเรียนรับชุดเกมหกเหลี่ยมเรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส กลุ่มละ 1 ชุด ประกอบด้วยแผ่นเกมหกเหลี่ยม 7 ชิ้น แต่ละชิ้นจะมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบสอยู่ในแต่ละด้าน ศึกษาวิธีการเล่นให้เข้าใจ กำหนดเวลาในการเล่นเกม 5 นาที เมื่อหมดเวลากลุ่มที่สามารถทำได้ถูกต้อง หรือใช้เวลาน้อยที่สุดจะเป็นกลุ่มที่ชนะ นักเรียนแต่ละคนก็จะได้คะแนนเท่ากับคะแนนของกลุ่ม

เกมหกเหลี่ยม เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส

วิธีการเล่น

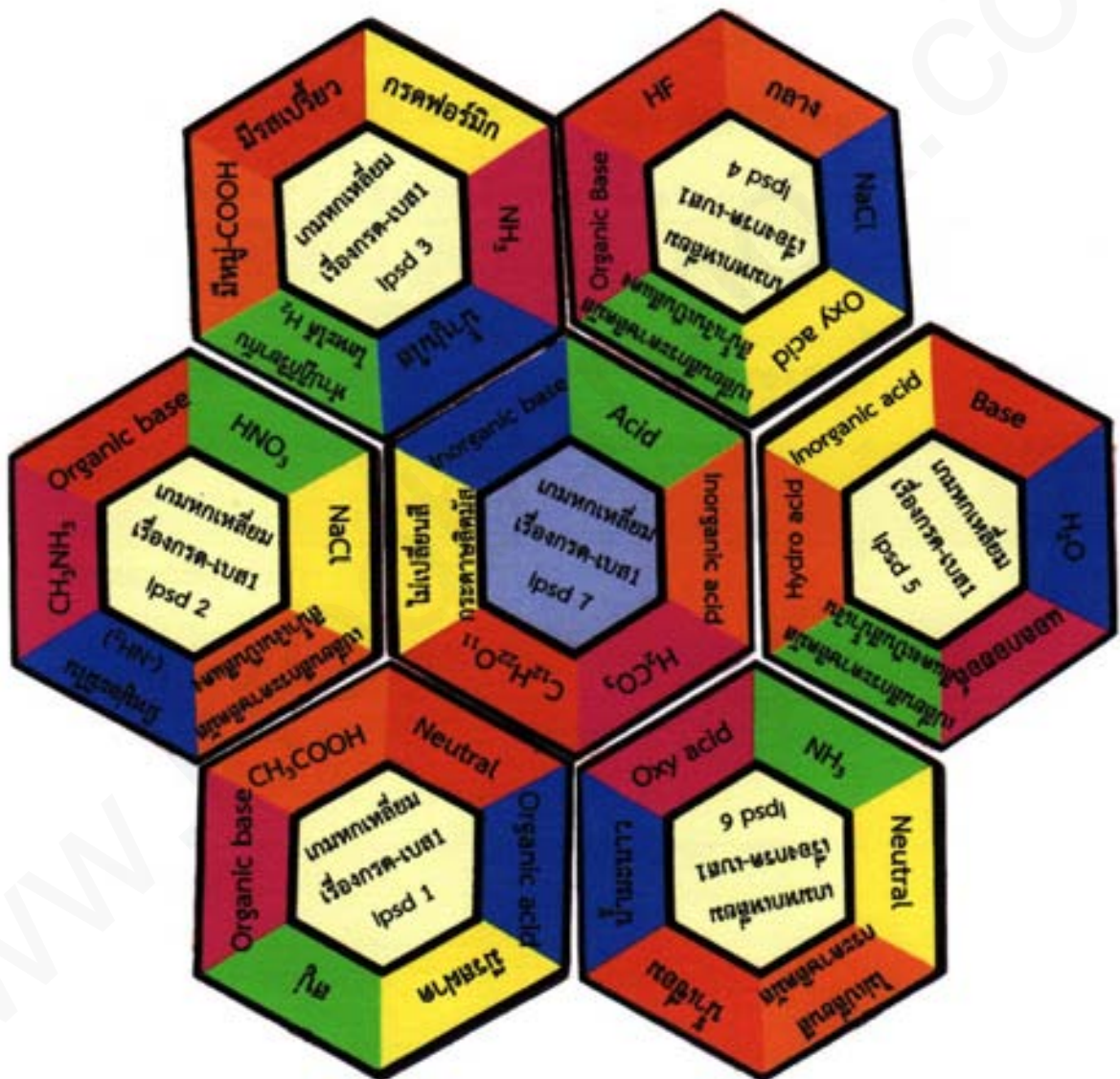
1. นักเรียนรับชุดเกมกลุ่มละ 1 ชุด ซึ่งแต่ละชุดจะมีเกม 7 ชิ้น
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มจะต้องช่วยกันจัดวางแผ่นเกมแต่ละแผ่นให้ต่อกัน โดยให้นำแผ่นแรก คือ แผ่นที่มีสีตรงกลางแผ่นต่างจากแผ่นอื่นๆวางไว้กลางโต๊ะเป็นแผ่นเริ่มต้น
3. จากนั้นนำแผ่นที่เหลือมาวางรอบแผ่นเริ่มต้น โดยด้านที่จะนำมาต่อกันหรือด้านที่จะประกบกันจะต้องมีความสัมพันธ์และมีสีที่เหมือนกัน จนแผ่นเกมทั้ง 6 แผ่น วนรอบแผ่นแรกและถูกต้อง
4. กำหนดเวลาในการเล่นเกม 5 นาที เมื่อหมดเวลากลุ่มที่สามารถทำได้ถูกต้อง หรือใช้เวลา น้อยที่สุดจะเป็นกลุ่มที่ชนะ นักเรียนแต่ละคนก็จะได้คะแนนเท่ากับคะแนนของกลุ่ม
5. เมื่อหมดเวลาให้หัวหน้ากลุ่มรับบัตรเฉลยกิจกรรมเกมหกเหลี่ยมแล้วสลับกันตรวจสอบ ความถูกต้องของกลุ่มใกล้เคียง หากวางไม่ถูกแจ้งให้กลุ่มนั้นๆแก้ไข

เฉลยชุดเกมหกเหลี่ยม

เรื่องความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกรดและเบส

เฉลยบัตรกิจกรรมที่ 2 สมบัติบางประการของสารละลาย

แนวปฏิบัติ

1. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาวิธีการทดลองเรื่อง สมบัติบางประการของสารละลาย
2. ตัวแทนกลุ่มละ 2 คน รับอุปกรณ์การทดลอง
3. ปฏิบัติการทดลอง ตามวิธีการทดลองที่ร่วมกันศึกษา
4. เขียนรายงานการทดลองตามแบบบันทึกหลังการทดลองพร้อมทั้งตอบคำถามท้ายการทดลอง

ให้ถูกต้อง

อุปกรณ์และสารเคมี

ที่	รายการ	จำนวน/กลุ่ม
1	สารละลาย HCl , NH ₃ , NaCl , CH ₃ COOH , KNO ₃ , NaOH , KOH , CH ₃ COONa , NH ₄ Cl , C ₂ H ₅ OH , C ₁₂ H ₂₂ O ₁₁	ชนิดละ 4 cm ³
2	กระดาษลิตมัสสีน้ำเงิน และสีแดง	ชนิดละ 11 ชิ้น
3	น้ำกลั่น	20 cm ³
4	หลอดทดลองขนาดเล็ก	11 หลอด
5	เครื่องตรวจวัดการนำไฟฟ้า	1 ชุด
6	กระบอกตวงขนาด 10 cm ³	1 ใบ
7	ที่ตั้งหลอดทดลอง	1 อัน
8	กระจกนาฬิกาหรือแผ่นกระจก	1 แผ่น
9	แท่งแก้วคนสาร	1 อัน

วิธีการทดลอง

1. ใส่สารละลาย HCl , NH₃ , NaCl , CH₃COOH , KNO₃ , NaOH , KOH , CH₃COONa , NH₄Cl , C₂H₅OH , C₁₂H₂₂O₁₁ ที่มีความเข้มข้น 1 mol/dm³ ปริมาตร 4 cm³ ลงในหลอดทดลองขนาดเล็กหลอดละชนิด
2. ทดสอบการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสทั้งสีแดงและสีน้ำเงิน ของสารละลายข้อที่ 1
3. ทดสอบการนำไฟฟ้าของสารละลายแต่ละชนิด โดยจุ่มลวดตัวนำของเครื่องตรวจวัดการนำไฟฟ้าให้ลึกเท่าๆกัน สังเกตความสว่างของหลอดไฟ

ข้อเสนอแนะ

1. หลอดทดลองที่ใช้ใส่สารละลายต้องสะอาดและควรมีขนาดเท่ากันทุกหลอด
2. การทดสอบด้วยกระดาษลิตมัส ให้ใช้แท่งแก้วจุ่มสารละลายแล้วนำมาแตะกับกระดาษลิตมัสทั้งสองสี และก่อนนำแท่งแก้วไปจุ่มสารละลายหลอดต่อไป ต้องล้างและเช็ดให้แห้งทุกครั้ง
3. การทดสอบการนำไฟฟ้าของสารละลาย ให้จุ่มลวดตัวนำลงในสารละลายให้ลึกเท่าๆกัน และก่อนนำไปทดสอบกับสารอื่นให้ล้างสะอาดและเช็ดให้แห้งทุกครั้ง

เฉลยแบบบันทึกผลกิจกรรมเรื่อง สมบัติบางประการของสารละลาย

สมาชิกกลุ่ม

1. ชื่อ..... (หัวหน้ากลุ่ม) เลขที่.....
2. ชื่อ..... เลขที่.....
3. ชื่อ..... เลขที่.....
4. ชื่อ..... เลขที่.....

จุดประสงค์การทดลอง (1คะแนน)

เพื่อศึกษาสมบัติบางประการของสารอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

สมมติฐาน (1คะแนน)

สารละลายต่างชนิดกัน ตัวละลายมีความสามารถในการแตกตัวเป็นไอออนได้ต่างกัน จึงนำไฟฟ้าได้ต่างกันและอาจมีสมบัติเป็นกรด เบส หรือกลางก็ได้

บันทึกผลการทดลอง

สารละลาย	การเปลี่ยนแปลงที่สังเกตได้		
	การเปลี่ยนสีของลิตมัส	การนำไฟฟ้า	ความสว่างของหลอดไฟ
HCl	สีน้ำเงินเป็นสีแดง	นำไฟฟ้า	สว่างมาก
NH ₃	สีแดงเป็นสีน้ำเงิน	นำไฟฟ้า	สว่างน้อย
NaCl	ไม่เปลี่ยนสี	นำไฟฟ้า	สว่างมาก
CH ₃ COOH	สีน้ำเงินเป็นสีแดง	นำไฟฟ้า	สว่างน้อย
KNO ₃	ไม่เปลี่ยนสี	นำไฟฟ้า	สว่างมาก
NaOH	สีแดงเป็นสีน้ำเงิน	นำไฟฟ้า	สว่างมาก
KOH	สีแดงเป็นสีน้ำเงิน	นำไฟฟ้า	สว่างมาก
CH ₃ COONa	สีแดงเป็นสีน้ำเงิน	นำไฟฟ้า	สว่างมาก
NH ₄ Cl	สีน้ำเงินเป็นสีแดง	นำไฟฟ้า	สว่างมาก
C ₂ H ₅ OH	ไม่เปลี่ยนสี	ไม่นำไฟฟ้า	ไม่สว่าง
C ₁₂ H ₂₂ O ₁₁	ไม่เปลี่ยนสี	ไม่นำไฟฟ้า	ไม่สว่าง

สรุปผลการทดลอง

จากการทดลองนำสารละลายตัวอย่างจำนวน 11 ชนิดมาทดสอบความเป็นกรดและเบสด้วยกระดาษลิตมัส สามารถจำแนกสารละลายได้ 3 ประเภทได้แก่

1) สารละลายที่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีน้ำเงินเป็นสีแดง แสดงสมบัติเป็นกรด
ได้แก่ สารละลาย HCl CH_3COOH NH_4Cl

2) สารละลายที่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีแดงเป็นสีน้ำเงิน แสดงสมบัติเป็นเบส
ได้แก่ สารละลาย NaOH KOH NH_3 และ CH_3COONa

3) สารละลายที่ไม่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสทั้งสีน้ำเงินและสีแดง แสดงสมบัติเป็นกลาง
ได้แก่ สารละลาย NaCl KNO_3 $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ และ $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$

เมื่อทดสอบการนำไฟฟ้าของสารละลายแต่ละชนิดพบว่าได้ผลแตกต่างกัน สารละลายที่ทดสอบการนำไฟฟ้า แล้วพบว่าหลอดไฟจะสว่างมาก หรือนำไฟฟ้าได้ดี ได้แก่สารละลาย HCl NaCl NaOH KNO_3 NH_4Cl CH_3COONa KOH ส่วนสารละลายที่มีความสว่างของหลอดไฟน้อยหรือ นำไฟฟ้าได้น้อย ได้แก่สารละลาย NH_3 CH_3COOH และสารละลายที่หลอดไฟไม่สว่างหรือไม่นำไฟฟ้าได้แก่สารละลาย $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ และ $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$

? คำถามท้ายการทดลอง (8 คะแนน)

1. จากบัตรกิจกรรมที่ 2 เรื่องสมบัติบางประการของสารละลาย เมื่อใช้การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสเป็นเกณฑ์ในการจำแนกสารละลายได้กี่ประเภท แต่ละประเภทประกอบด้วยสารละลายใดบ้าง (3 คะแนน)

ตอบ การจำแนกสารละลายโดยใช้การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส จำแนกได้ 3 ประเภท ได้แก่

- 1) สารละลายที่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีน้ำเงินเป็นสีแดง แสดงสมบัติเป็นกรด ได้แก่ สารละลาย HCl CH_3COOH NH_4Cl
- 2) สารละลายที่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีแดงเป็นสีน้ำเงิน แสดงสมบัติเป็นเบส ได้แก่ สารละลาย NaOH KOH NH_3 และ CH_3COONa
- 3) สารละลายที่ไม่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสทั้งสีน้ำเงินและสีแดง แสดงสมบัติเป็นกลาง ได้แก่ สารละลาย NaCl KNO_3 $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ และ $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$

2. เมื่อใช้สมบัติการนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์ในการจำแนกสารละลายแบ่งได้กี่ประเภท แต่ละประเภทประกอบด้วยสารละลายใดบ้าง (2 คะแนน)

ตอบ การจำแนกสารละลายโดยใช้สมบัติการนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์ จำแนกได้ 2 ประเภท ได้แก่

- 1) สารละลายที่นำไฟฟ้าได้ หรือสารละลายอิเล็กโทรไลต์ ประกอบด้วย
  - 1.1) สารละลายที่นำไฟฟ้าได้ดี หรือสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ ได้แก่ HCl NaCl NaOH KNO_3 NH_4Cl CH_3COONa KOH NH_3 CH_3COOH
  - 1.2) สารละลายที่นำไฟฟ้าได้น้อย หรือสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน ได้แก่ NH_3 CH_3COOH
- 2) สารละลายไม่นำไฟฟ้า หรือสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์ ได้แก่ สารละลาย $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$ และ $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$

3. สารละลายที่มีสมบัติเป็นกรดและเบสทุกชนิด จัดเป็นสารละลาย **อิเล็กโทรไลต์** (1 คะแนน)

4. สารละลายที่มีสมบัติเป็น **กลาง** มีทั้งนำไฟฟ้าและไม่นำไฟฟ้า (1 คะแนน)

5. สารละลายที่มีสมบัติเป็นกลางและนำไฟฟ้าได้ จัดเป็นสารละลาย **อิเล็กโทรไลต์** (1 คะแนน)

เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 1 การจำแนกสารละลาย โดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์

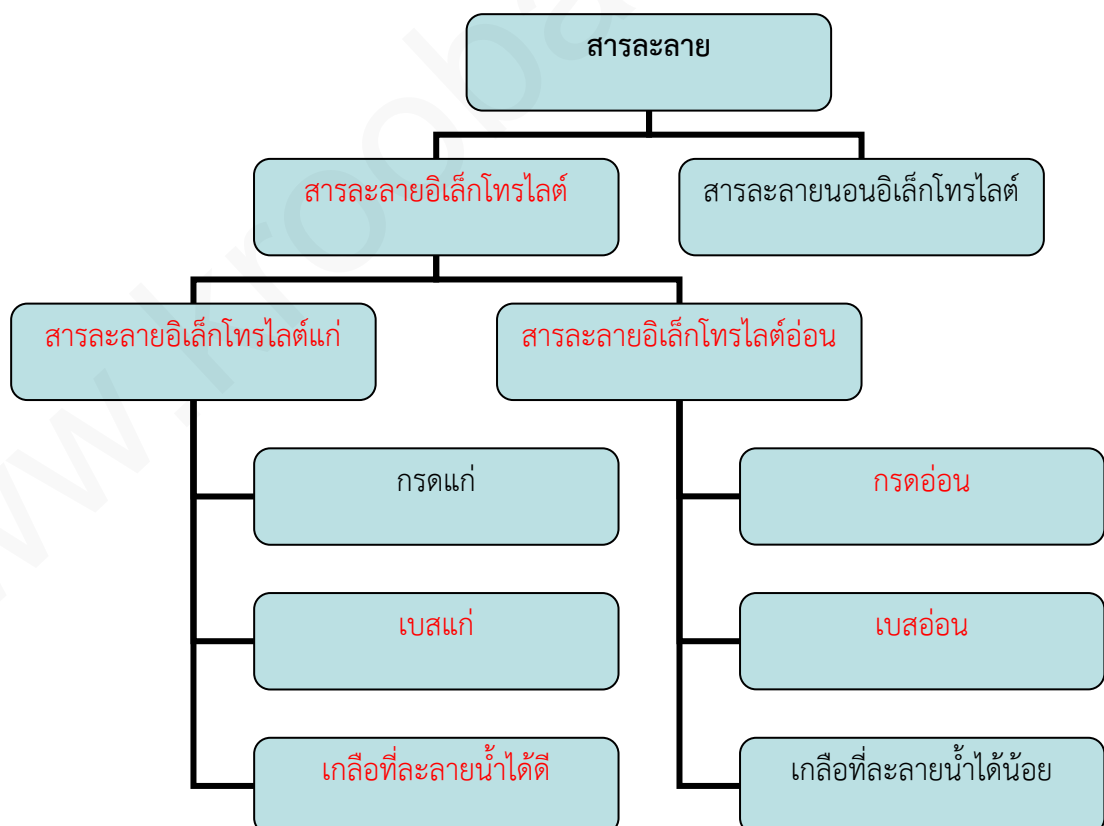
จุดประสงค์การเรียนรู้

- 1) จำแนกประเภทสารละลาย โดยใช้สมบัติการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสและการนำไฟฟ้าของสารละลายเป็นเกณฑ์ได้

คำสั่ง

1. ให้นักเรียนศึกษาบัตรเนื้อหาที่ 1 เรื่องการจำแนกสารละลายโดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์
2. นักเรียนแต่ละกลุ่มร่วมกันอภิปรายและสรุปความรู้โดยเขียนแผนผังความคิดหลัก (Concept Map) ลงในบัตรกิจกรรมที่ 1 การจำแนกสารละลายโดยใช้การนำไฟฟ้าเป็นเกณฑ์
3. เกณฑ์การให้คะแนน เขียนความสัมพันธ์ถูกต้องตำแหน่งละ 1 คะแนน คะแนนรวม 7 คะแนน

ประเภทของสารละลาย แบ่งตามสมบัติการนำไฟฟ้าได้ดังนี้

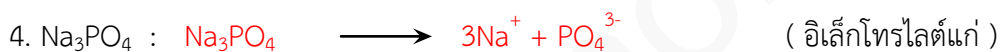
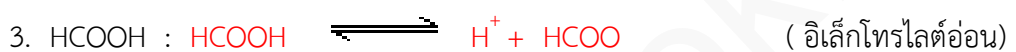
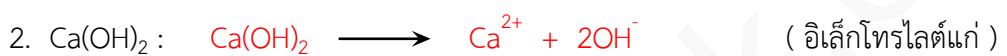

เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 2 การแตกตัวของสารอิเล็กโทรไลต์

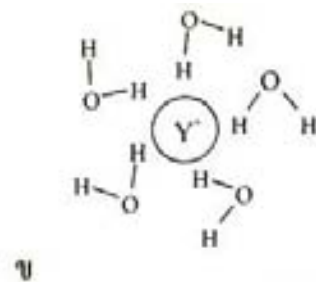
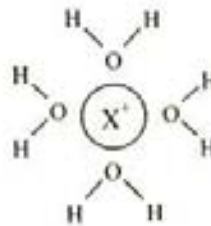
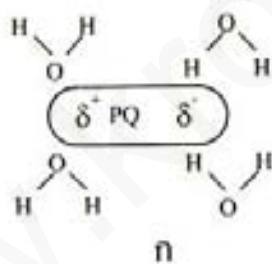

คำชี้แจง: ให้นักเรียนเขียนสมการแสดงการแตกตัวเป็นไอออนในการละลายน้ำของสารที่กำหนดให้ถูกต้อง (คะแนนรวม 7 คะแนน)

1. จงเขียนสมการแสดงการแตกตัวเป็นไอออนในการละลายน้ำของสารต่อไปนี้ (5 คะแนน)

2. สาร 2 ชนิดมีสูตร PQ และ XY เมื่อละลายน้ำจะเกิดการเปลี่ยนแปลงดังในรูป ก. และ ข. ตามลำดับ (2 คะแนน)

สารใดน่าจะเป็นสารอิเล็กโทรไลต์ เพราะเหตุใด

ตอบ สาร ข น่าจะเป็นสารอิเล็กโทรไลต์ เป็นสารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวให้ไอออนบวกและไอออนลบ (X^+, Y^-) ทำให้น้ำไฟฟ้าได้

เฉลยบัตรเสริมทักษะที่ 3 เรื่องสารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์

คำชี้แจง : ให้นักเรียนพิจารณาข้อมูลในตามและเติมคำลงในช่องว่างให้ถูกต้อง (คะแนนรวม 10 คะแนน)

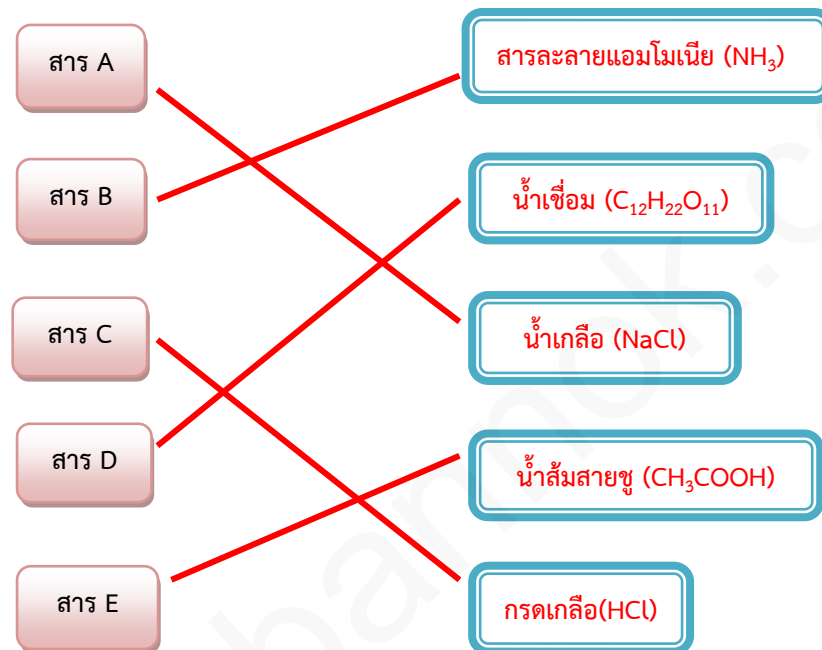
1. เมื่อนำสารละลาย A , B , C , D และ E ซึ่งมีความเข้มข้นเท่ากัน ไปทดสอบการเปลี่ยนสีของกระดาษลิตมัส และความสามารถในการนำไฟฟ้า ได้ข้อมูลดังนี้ (5 คะแนน)

สารละลาย	การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส	ความสว่างของหลอดไฟ
A	ไม่เปลี่ยนสี	สว่างมาก
B	สีแดง $\longrightarrow$ สีนํ้าเงิน	สว่างเล็กน้อย
C	สีนํ้าเงิน $\longrightarrow$ สีแดง	สว่างมาก
D	ไม่เปลี่ยนสี	ไม่สว่าง
E	สีนํ้าเงิน $\longrightarrow$ สีแดง	สว่างเล็กน้อย

1. สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่คือสารใด สาร A และสาร C
2. สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อนคือสารใด สาร B และสาร E
3. สารละลายที่จัดเป็นสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์คือสารใด สาร D
4. สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ที่แสดงสมบัติเป็นกรดคือสารใด สาร C
5. สารละลายที่จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่ที่แสดงสมบัติเป็นกลางคือสารใด สาร A

2. จากข้อมูลในตาราง จงทำนายว่าสาร A B C D และ E คือสารใดต่อไปนี้ โดยให้โยงเส้นจับคู่ให้สัมพันธ์กัน(5 คะแนน)

แบบทดสอบหลังเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องกรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที

- คำชี้แจง** 1. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยมีทั้งหมด 10 ข้อ 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)

ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดกล่าวถึงสมบัติของน้ำส้มสายชูได้ไม่ถูกต้อง

- ก. นำไฟฟ้าได้เล็กน้อย
- ข. ไม่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีแดง
- ค. จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน
- ง. ทำปฏิกิริยากับโลหะสังกะสีได้แก๊ส CO_2

2. พิจารณาสสมบัติการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส สารละลายในข้อใดจัดเป็นประเภทเดียวกันทั้งหมด

- ก. H_2CO_3 , HCOOH , NH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- ข. Na_2CO_3 , NH_3 , NaOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- ค. LiOH , NaCl , HCOOH , KOH
- ง. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, $\text{C}_6\text{H}_{10}\text{O}_8$, CH_3COOH

3. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของสารอิเล็กโทรไลต์ได้ถูกต้อง

- ก. สารที่ละลายน้ำได้
- ข. สารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวเป็นไอออน
- ค. สารที่ละลายน้ำแล้วให้อิเล็กตรอนแก่สารอื่น
- ง. สารที่ละลายน้ำแล้วรับอิเล็กตรอนจากสารอื่น

4. ข้อใดเป็นสารนอนอิเล็กโทรไลต์

- ก. น้ำเกลือ
- ข. น้ำมะนาว
- ค. น้ำเชื่อม
- ง. น้ำส้มสายชู

5. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. สารละลายอิเล็กโทรไลต์ทุกชนิดเกิดปฏิกิริยาที่สมบูรณ์
- ข. สารอิเล็กโทรไลต์ละลายน้ำแต่สารนอนอิเล็กโทรไลต์ละลายน้ำไม่ได้
- ค. สารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อนเกิดปฏิกิริยาที่ผันกลับได้จึงมีไอออนจำนวนมาก
- ง. สารละลายที่มีสมบัติเป็นกรดและเบสทุกชนิด จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์

6. ข้อใดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน

- ก. สารละลายกรดแก่
- ข. สารละลายเบสแก่
- ค. สารละลายน้ำตาลทราย
- ง. สารละลายเกลือที่ละลายน้ำได้น้อย

7. ข้อใดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่

- ก. KNO_3
- ข. CH_3COOH
- ค. AgCl
- ง. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$

8. ข้อใดเป็นสมการแสดงการละลายของสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์

- ก. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{s}) \longrightarrow \text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{aq})$
- ข. $\text{KNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{K}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ค. $\text{HNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{H}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ง. $\text{NH}_3(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l}) \rightleftharpoons \text{NH}_4^+(\text{aq}) + \text{OH}^-(\text{aq})$

พิจารณาข้อมูลในตารางต่อไปนี้เพื่อตอบคำถามข้อ 9 - 10

นำสารละลาย A , B , C และ D ที่มีความเข้มข้นเท่ากันมาทดสอบความสามารถในการนำไฟฟ้าจากความสว่างของหลอดไฟ และสมบัติกรด-เบสของสารจากสีของกระดาษลิตมัส ได้ผลการทดสอบดังนี้

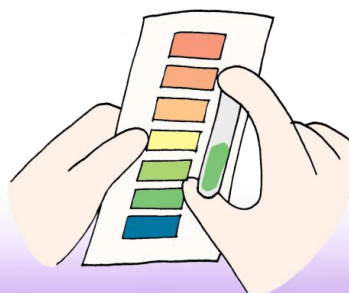
สารละลาย	การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส	ความสว่างของหลอดไฟ
A	สีน้ำเงินเป็นสีแดง	สว่างเล็กน้อย
B	ไม่เปลี่ยนสี	สว่างมาก
C	สีแดงเป็นสีน้ำเงิน	สว่างเล็กน้อย
D	ไม่เปลี่ยนสี	ไม่สว่าง

9. สารละลายใดจัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่

- ก. สาร A
- ข. สาร B
- ค. สาร C
- ง. สาร D

10. ข้อใดคือสาร A , B , C และ D ตามลำดับ

- ก. HF , KMnO_4 , Na_2SO_4 , I_2
- ข. HCl , $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$, NaOH , NaCl
- ค. HCOOH , NaCl , NH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- ง. CH_3COOH , NaOH , CaCl_2 , $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$

กระดาษคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน

ชื่อ-สกุล ..... เลขที่ ..... กลุ่มที่ ..... ห้อง.....

ข้อ	ก	ข	ค	ง
1				
2				
3				
4				
5				
6				
7				
8				
9				
10				
คะแนน				

คะแนนเต็ม	คะแนนที่ได้
10	
	( ) ผ่าน ( ) ไม่ผ่าน

เกณฑ์การผ่าน : ต้องได้ 8 คะแนนขึ้นไป

เฉลยคำตอบแบบทดสอบก่อนเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยมีทั้งหมด 10 ข้อ 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)
ลงในกระดาษคำตอบ

1. พิจารณาสสมบัติการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส สารละลายในข้อใดจัดเป็นประเภทเดียวกันทั้งหมด

- ก. H_2CO_3 , HCOOH , NH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- ☒ ข. Na_2CO_3 , NH_3 , NaOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- ค. LiOH , NaCl , HCOOH , KOH
- ง. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, $\text{C}_6\text{H}_{10}\text{O}_8$, CH_3COOH

2. ข้อใดเป็นสมการแสดงการละลายของสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์

- ☒ ก. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{s}) \longrightarrow \text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{aq})$
- ข. $\text{KNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{K}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ค. $\text{HNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{H}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ง. $\text{NH}_3(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l}) \rightleftharpoons \text{NH}_4^+(\text{aq}) + \text{OH}^-(\text{aq})$

3. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของสารอิเล็กโทรไลต์ได้ถูกต้อง

- ก. สารที่ละลายน้ำได้
- ☒ ข. สารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวเป็นไอออน
- ค. สารที่ละลายน้ำแล้วให้อิเล็กตรอนแก่สารอื่น
- ง. สารที่ละลายน้ำแล้วรับอิเล็กตรอนจากสารอื่น

4. ข้อใดกล่าวถึงสมบัติของน้ำส้มสายชูได้ไม่ถูกต้อง

- ก. นำไฟฟ้าได้เล็กน้อย
- ข. ไม่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีแดง
- ค. จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน
- ☒ ง. ทำปฏิกิริยากับโลหะสังกะสีได้แก๊ส CO_2

5. ข้อใดเป็นสารนอนอิเล็กโทรไลต์

- ก. น้ำเกลือ
- ☒ ข. น้ำมะนาว
- ค. น้ำเชื่อม
- ง. น้ำส้มสายชู

เฉลยคำตอบแบบทดสอบหลังเรียน

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง กรด-เบส ชุดที่ 1 เรื่อง สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์
จำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน เวลา 10 นาที

คำชี้แจง 1. แบบทดสอบเป็นแบบปรนัยมีทั้งหมด 10 ข้อ 10 คะแนน
2. ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว แล้วทำเครื่องหมายกากบาท (X)
ลงในกระดาษคำตอบ

1. ข้อใดกล่าวถึงสมบัติของน้ำส้มสายชูได้**ไม่ถูกต้อง**

- ก. ไม่เปลี่ยนสีกระดาษลิตมัสสีแดง
- ข. เป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน
- ☒ ค. ทำปฏิกิริยากับโลหะสังกะสีได้แก๊ส CO_2
- ง. เป็นกรดอินทรีย์ที่มีหมู่คาร์บอกซิล ($-\text{COOH}$)

2. พิจารณาสมบัติการเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส สารละลายในข้อใดจัดเป็นประเภทเดียวกันทั้งหมด

- ก. H_2CO_3 , HCOOH , NH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- ☒ ข. Na_2CO_3 , NH_3 , NaOH , $\text{Ca}(\text{OH})_2$
- ค. LiOH , NaCl , HCOOH , KOH
- ง. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$, $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$, $\text{C}_6\text{H}_{10}\text{O}_8$, CH_3COOH

3. ข้อใดกล่าวถึงความหมายของสารอิเล็กโทรไลต์ได้ถูกต้อง

- ก. สารที่ละลายน้ำได้
- ☒ ข. สารที่ละลายน้ำแล้วแตกตัวเป็นไอออน
- ค. สารที่ละลายน้ำแล้วให้อิเล็กตรอนแก่สารอื่น
- ง. สารที่ละลายน้ำแล้วรับอิเล็กตรอนจากสารอื่น

4. ข้อใดเป็นสารนอนอิเล็กโทรไลต์

- ก. น้ำเกลือ
- ☒ ข. น้ำมะนาว
- ค. น้ำเชื่อม
- ง. น้ำส้มสายชู

5. ข้อใดกล่าวถูกต้อง

- ก. สารละลายอิเล็กโทรไลต์ทุกชนิดเกิดปฏิกิริยาที่สมบูรณ์
- ข. สารอิเล็กโทรไลต์ละลายน้ำแต่สารนอนอิเล็กโทรไลต์ละลายน้ำไม่ได้
- ค. สารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อนเกิดปฏิกิริยาที่ผันกลับได้จึงมีไอออนจำนวนมาก
- ☒ ง. สารละลายที่มีสมบัติเป็นกรดและเบสทุกชนิด จัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์

6. ข้อใดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์อ่อน

- ก. สารละลายกรดแก่
- ข. สารละลายเบสแก่
- ค. สารละลายน้ำตาลทราย
- ง. สารละลายเกลือที่ละลายน้ำได้น้อย

7. ข้อใดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่

- ก. KNO_3
- ข. CH_3COOH
- ค. AgCl
- ง. $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$

8. ข้อใดเป็นสมการแสดงการละลายของสารละลายนอนอิเล็กโทรไลต์

- ก. $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{s}) \longrightarrow \text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}(\text{aq})$
- ข. $\text{KNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{K}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ค. $\text{HNO}_3(\text{aq}) \longrightarrow \text{H}^+(\text{aq}) + \text{NO}_3^-(\text{aq})$
- ง. $\text{NH}_3(\text{aq}) + \text{H}_2\text{O}(\text{l}) \rightleftharpoons \text{NH}_4^+(\text{aq}) + \text{OH}^-(\text{aq})$

พิจารณาข้อมูลในตารางต่อไปนี้เพื่อตอบคำถามข้อ 9 - 10

นำสารละลาย A , B , C และ D ที่มีความเข้มข้นเท่ากันมาทดสอบความสามารถในการนำไฟฟ้าจากความสว่างของหลอดไฟ และสมบัตินิรท-เบสของสารจากสีของกระดาษลิตมัส ได้ผลการทดสอบดังนี้

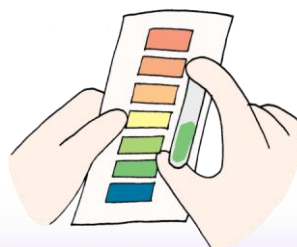
สารละลาย	การเปลี่ยนสีกระดาษลิตมัส	ความสว่างของหลอดไฟ
A	สีน้ำเงินเป็นสีแดง	สว่างเล็กน้อย
B	ไม่เปลี่ยนสี	สว่างมาก
C	สีแดงเป็นสีน้ำเงิน	สว่างเล็กน้อย
D	ไม่เปลี่ยนสี	ไม่สว่าง

9. สารละลายใดจัดเป็นสารละลายอิเล็กโทรไลต์แก่

- ก. สาร A
- ข. สาร B
- ค. สาร C
- ง. สาร D

10. ข้อใดคือสาร A , B , C และ D ตามลำดับ

- ก. HF , KMnO_4 , Na_2SO_4 , I_2
- ข. HCl , $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$, NaOH , NaCl
- ค. HCOOH , NaCl , NH_3 , $\text{C}_2\text{H}_5\text{OH}$
- ง. CH_3COOH , NaOH , CaCl_2 , $\text{C}_{12}\text{H}_{22}\text{O}_{11}$

บรรณานุกรม

นิพนธ์ ตั้งคณานุรักษ์ และ คณิตา ตั้งคณานุรักษ์. เสริมทักษะเคมี เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2543.

นิพนธ์ ตั้งคณานุรักษ์. แบบฝึกเสริมประสบการณ์ เคมีพื้นฐานและเพิ่มเติม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2548.

ราณี สุวรรณพุกษ์. เคมีทั่วไป เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : วิทย์พัฒนา, 2549.

ลัดดา มีสุข. เคมีทั่วไป เล่ม 2 (ฉบับรวบรัด). กรุงเทพมหานคร : อักษรสยามการพิมพ์, 2548.

วารี เนื่องจำนง. Concept in Chemistry ม.ปลาย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2540.

วีระชาติ สวนไพรินทร์. เคมีเพิ่มเติม เล่ม 3 ม.4-6. กรุงเทพมหานคร : ภูมิบัณฑิต, 2551.

ศรีลักษณ์ ผลวัฒน์ และประดับ นาคแก้ว. เคมีเพิ่มเติม ม.5. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์แม็ค, 2553.

สารละลายอิเล็กโทรไลต์และนอนอิเล็กโทรไลต์. (ออนไลน์). แหล่งที่มา : <http://202.143.132.2/e-learning/digital/science04/114/2/Webthaigood/pic/electrolyte.jpg>. 2556.

สำราญ ทั้งทอง. หัวใจเคมีคำนวณ เล่ม 2. กรุงเทพมหานคร : ไฮเอ็ดพับลิชชิง, 2549.

สำราญ พฤษสุนทร. คัมภีร์ เคมี ม.4-5-6. กรุงเทพมหานคร : พ.ศ. พัฒนา, 2554.

_____. ตะลุยก้อย Entrance เคมี ม.4-5-6. กรุงเทพมหานคร : พ.ศ. พัฒนา, 2552

_____. เคมี ม.5 เล่ม 3-4. กรุงเทพมหานคร : พัฒนาศึกษา, 2552.

ส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, สถาบัน. เคมี เล่ม 3. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2547.

_____. เคมี เล่ม 3. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2554.